

Петруновська Ольга Володимирівна,
студентка фінансового факультету
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

РОЛЬ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ БАНКУ

Депозитна політика банку є складним явищем, для визначення сутності якого не можна підходити однозначно. У теорії банківської справи розуміння поняття формування депозитної політики банку складалося в процесі його створення і розвитку. Однак у вітчизняній і закордонній науковій літературі загальноновизнаного визначення не існує.

Найпоширенішим трактуванням сутності депозитної політики є розуміння її як однієї зі складової процесу управління діяльністю банку. Так, Л. Поречкіна визначає депозитну політику як стратегію й тактику банку по залученню коштів вкладників і інших кредиторів, і визначенню найбільш ефективної комбінації таких джерел. При цьому автор розглядає депозитну політику банку у вузькому змісті, як невід'ємну частину кредитної політики банку в цілому [1]. Даний підхід дозволяє розглядати кредитну і депозитну політику банку як єдину родову основу [2].

У теоретичному аспекті, на думку В. М. Кириленко, депозитна політика являє собою концепцію організації депозитних відносин, постановку завдань в області залучення ресурсів, а також проведення практичних заходів для її реалізації [3].

Існує також трактування депозитної політики з практичної точки зору. Так, М. Вознюк під депозитною політикою в широкому змісті розуміє діяльність банку, пов'язану із залученням коштів вкладників і інших кредиторів, а також визначенням (регулюванням) відповідної комбінації джерел коштів. У вузькому змісті - це дії банку, спрямовані на задоволення потреби самого банку в ліквідності шляхом активного вишукування й залучення коштів, у тому числі й заборочених [4]. Таким чином, з позиції даного автора зміст депозитної по-

літики проявляється в забезпеченні сталості й стабільності кредитної організації, її рентабельності, ліквідності й надійності, а також адекватності її діяльності потребам клієнтів [2].

Як зазначають Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грузевич, Г. Панова [5], депозитна політика банку – це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації таких джерел. При цьому Г. Панова розглядає депозитну політику банку у вузькому значенні як невід’ємну складову кредитної політики банку в цілому і вважає, що депозитна політика – це банківська політика щодо залучення коштів у депозити та ефективного управління ними.

Суть депозитної політики О. Бартош та С. Шульков пропонують розглядати як у широкому, так і у вузькому значенні. У широкому – депозитна політика комерційного банку характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні ним діяльності щодо залучення ресурсів з метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом [6]. Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміється стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу.

Отже, розглядаючи основні підходи до визначення депозитної політики банку можна зробити висновок про її неоднозначність.

Депозитна політика може розроблятися як на рівні держави (на макрорівні), так і на рівні окремого банку (на мікрорівні).

Депозитна політика на рівні держави здійснюється через НБУ і являє собою сукупність заходів, які здійснюються центральним банком і спрямовані на регламентування правил оформлення депозитів (вкладів) у банках, а також у небанківських грошово-кредитних установах.

Розглядаючи сутність депозитної політики банку, розглянуто такі питання, як:

- суб’єкти депозитної політики;
- об’єкти депозитної політики;
- принципи її формування;
- межі депозитної політики.

До складу суб’єктів депозитної політики банку включені:

- 1) клієнти банку;
- 2) самі банки;

3) державні установи.

До об'єктів депозитної політики віднесені кошти банку, залучені з депозитних джерел, і його додаткові послуги (комплексне обслуговування) [31].

Існує декілька критеріїв оптимальності депозитної політики [31]:

– зв'язок депозитних, кредитних та інших операцій банку між собою для підтримки його стабільності, надійності, фінансової стійкості;

– диверсифікація ресурсів банку з метою мінімізації ризику;

– сегментування депозитного портфеля (за клієнтами, послугами, ринками);

– диференційований підхід до різних груп клієнтів;

– конкурентоспроможність банківських депозитних продуктів тощо.

Банку важливо розробляти депозитну політику насамперед тому, що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів. У процесі розробки депозитної політики комерційного банку слід враховувати рівень розвитку суспільства, банківської системи держави і конкретного банку [31].

Залежно від схильності банку до ризику виділяють такі типи депозитної політики [31]:

– консервативний тип (спрямований на здійснення банком вкладних операцій, орієнтованих на захист банку від ризику ліквідності, при цьому ставки за депозитами нижчі за середньо ринкові);

– поміркований тип (характеризує типові умови її здійснення відповідно до загальноприйнятих банківською практикою і орієнтується на середньо ринкові процентні ставки);

– агресивний тип (за пріоритетну меті ставить максимізацію залучення за рахунок підвищення процентних ставок за депозитами).

Виходячи із специфіки депозитної політики основною метою її здійснення, на думку більшості дослідників, є залучення як можна більшого обсягу депозитних ресурсів за найнижчою ціною. Досягнення цієї мети фактично сприятиме створення необхідних передумов і для досягнення основної мети діяльності будь-якого банку – одержання максимального прибутку.

Варто зазначити, що немає єдиної депозитної політики для всіх банків. Кожен банк визначає свою власну депозитну політику з огляду на економічну, політичну, соціальну ситуацію в регіоні своєї діяльності. Якщо банк не має депозитної політики, або має депозитну політику невисокої якості, або не зміг довести її основні положення до відома конкретних виконавців, ставлячи тим самим під сумнів можливість її реалізації, значно підвищується сукупний ризик його діяльності [2].

Депозитна політика складає основу всієї роботи банку з залучення ресурсів у відповідності з загальною стратегією його діяльності. Стратегія і тактика тісно взаємопов'язані, тому що тактика є засобом втілення в життя стратегії. Тому, оптимальне поєднання цих двох підходів дозволяє банкам реалізовувати свій головний інтерес у світі бізнесу, метою якого є прибутковість та сприяння економічному зростанню. Але, депозитна стратегія і тактика тісно пов'язуються у відповідності з тією ж внутрішньою логікою, яка об'єднує такі фундаментальні для банківської діяльності поняття, як ресурсний продукт, ресурсна операція та ресурсна послуга [7].

Тому, виходячи з наведеного можна зробити висновок, що під депозитною політикою банку слід розуміти систему управлінських рішень, програму дій, або документ, що містить напрямки діяльності банку в галузі проведення депозитних операцій.

Література:

1. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 468 с.
2. Інституційний репозитарій Української академії банківської справи Національного банку України. URL: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11550/1/Pavlyuk_IV.pdf.
3. Кириленко В. М. Аналіз депозитної бази банку. *Банківська справа*. 2012. № 5. С. 31–38.
4. Ковсанадзе И. К. Исторические вопросы развития конкурентной среды банковского дела. *Банковское дело*. 2008. №4. 291 с.
5. Полякова Н. М., Полякова Н. М. Стратегія управління активними і пасивними операціями банку. URL: www.rusnauka.com/8.../1_104516.doc.htm.
6. Депозитні (вкладні) операції банків, їх види та характеристика. URL: <http://buklib.net/books/32077/>.
7. Волохата В. Є. Роль депозитної політики в управлінні ресурсами банку. *Вісник НТУ «ХПИ»*. 2012. № 58. С. 38–46.